

RIZIKA WELFARE V CHOVU KAPRA OBECNÉHO

ÚVOD

Tento informativní přehled slouží k podpoře příslušných orgánů při hodnocení welfare kapra obecného (*Cyprinus carpio*) a poukazuje na klíčová rizika pro welfare kapra chovaného v evropské rybníční akvakultuře.

Welfare je nejvíce ohroženo během fází či procesů spojených s vysokou mírou manipulačního stresu, a to zejména při přepravě, výlovu a porážce. Vypracování indexu hodnocení pro každý z těchto procesů poskytuje základ pro posuzování optimálních welfare postupů.

PŘÁVNÍ RÁMEC

Dobré životní podmínky ryb v EU jsou součástí obecné legislativy upravující ochranu hospodářských zvířat:

- **Směrnice Rady (ES) 98/58** stanovuje obecné požadavky na ochranu zvířat chovaných pro hospodářské účely a ukládá členským státům povinnost zajistit, aby majitelé garantovali dobré welfare chovaných zvířat.
- **Nařízení Rady (ES) č. 1/2005** vymezuje podmínky pro přepravu živých obratlovců tak, aby nedocházelo k jejich utrpení a poranění.
- **Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009** zdůrazňuje povinnost humánního usmrcování zvířat bez zbytečné bolesti, stresu nebo utrpení.

PŘEPRAVA

Rizika welfare během přepravy

Nádrže určené pro přepravu ryb by měly být vybaveny přívodem kyslíku, s výjimkou případů, kdy je doba přepravy kratší než 1 hodinu. Poměr vody k rybám je obvykle 1:3. Hustota obsádky závisí na délce přepravy a podmínkách výlovu, obvykle se pohybuje mezi 500-1000 kg/nádrž.

Pro letní dálkovou přepravu se používají nádrže o objemu 2 000 až 2 300 l s obsádkou nižší než 1 000 kg. Při zimní přepravě se používají nádrže stejného objemu, přičemž obsádka může přesahovat 1000 kg.

⚠ Hlavní příčiny zhoršeného welfare během přepravy

- Při přepravě delší než 24 h nedošlo k výměně vody
- Nízký obsah kyslíku a zhoršená kvalita vody
- Teplota vody při zimní přepravě delší než 24 h klesne pod 3-5 °C
- Teplota vody při letní přepravě delší než 24 h je vyšší než 18-20 °C
- Ryby jsou při přesunu z manipulačních do přepravních nádrží nakládány z velké výšky
- Během nakládky dochází k otřesům nárazům ryb do stěn nádrže
- Doba nakládky je delší než 15 minut
- Zvýšená koncentrace amoniaku

Hodnocení welfare během přepravy

Riziko pro welfare	Nízké	Střední	Vysoké
Doba nakládky	< 15 min	15 min	> 15 min
Nárazy*	Minimální	Občasné	Časté
Koncentrace amoniaku**	<500 µmol/l	500 - 1,200 µmol/l	> 1,200 µmol/l
Výměna vody do 24 hodin	Ano		Ne

* Ryby při nakládce narážejí do stěn nádrže

**Koncentrace amoniaku v plazmě kapra

VÝLOV

Rizika welfare během výlovu

Ve střední Evropě probíhá výlov obvykle od začátku října do poloviny listopadu. Teplota vody v rybníku by měla být ideálně nižší než 10 °C.

⚠️ Hlavní příčiny zhoršeného welfare během výlovu

- Nízká hladina kyslíku v lovišti
- Ryby jsou při výlovu příliš dlouho mimo vodu
- Během posledních 24 h vypouštění rybníka je obsah kyslíku příliš nízký
- Příliš dlouhé třídění vystavuje ryby nadměrnému působení světla a vzduchu

Hodnocení welfare během výlovu

Riziko pro welfare	Nízké	Střední	Vysoké
Nasycení vody kyslíkem	> 40%	40 - 25%	< 25%
Nízký obsah kyslíku posledních 24 h při vypouštění rybníka*	0 h	< 1 hodina	> 1 h
Doba, kdy je ryba mimo vodu	< 30 s	30 s - 3 min	> 3 min

*Kapr trpí nedostatkem kyslíku, když je nasycení nižší než 25%

PORÁŽKA

Rizika welfare během porážky

Kapr se prodává buď živý, nebo poražený. Porážce vykvrvením musí vždy předcházet omráčení, a sice silným úderem do hlavy v místě nad očima, elektrickým proudem, nebo optimálně kombinací obou metod. Před vykvrvením je nutné potvrdit stav bezvědomí.

⚠️ Hlavní příčiny zhoršeného welfare během porážky

- Nesprávné umístění úderu do hlavy během procesu omráčení
- Dysfunkční mechanizace
- Nezkušený personál
- Prodleva mezi omráčením a vykvrvením

Tradiční prodej živého kapra během vánočních svátků v některých oblastech střední Evropy, například v České republice a Polsku, představuje významné riziko pro welfare. Kapři jsou vystaveni dlouhodobému stresu z nevhodných podmínek, špatného zacházení i amatérské porážky, ať už na trzích, nebo v domácnostech spotřebitelů.

Hodnocení welfare při porážce

Riziko pro welfare	Nízké	Střední	Vysoké
Úder hlavy	Správné umístění	V blízkosti mozku, ale nepřesné	Nesprávné umístění / více pokusů
Doba elektrického omračování	5 min	5 - 2 min	< 2 min

REFERENCE

Lourido, O.F., Padros, F., Mladineo, I., Papaharisis, L. (2024) Regulační rámec pro přepravu a sběr živých vodních živočichů. EURCAW-Aqua. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15574581>

Mladineo, I., Křesalová, T., Adamek, M., Holčáková, A., Mitropoulou, A., Papaharisis, L., Samaras, A., Pavlidis, M. (2024) On farm score for common carp transport and harvest. EURCAW-Aqua. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15592474>

Mladineo, I., Papaharisis, L. (2024). Ukazatele dobrých životních podmínek kapra obecného a mořčáka evropského. EURCAW-Aqua. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15592430>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
UNIVERSITY OF CRETE

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

**BIOLOGY
CENTRE
CAS**

NAVŠTIVTE NAŠE
WEBOVÉ STRÁNKY

Financováno Evropskou unií. Názory a stanoviska zde vyjádřené jsou však pouze názory autora (autorů) a nemusí nutně odrážet názory Evropské unie nebo HaDEA. Evropská unie ani orgán poskytující grant za ně nenesou odpovědnost.

Funded by
the European Union

